

af, hvordan de enkelte faktorer fungerede i samspil og modspil under besættelsen i det danske samfund. Til det brug er tvedelingen i forhandlings- og modstandspolitik for snæver.

Som allerede nævnt, er det Hæstrups fortjeneste, at han med denne bog viser, hvor sammensatte tingene var. Illegal modstand, legal modstand, forhandling og sabotage var ikke ting, der udelukkede hinanden. Tværtimod fungerede de undertiden i de sidste besættelsesår sammen på forbløffende måde.

Departementschef Koch i socialministeriet deltog f. eks. i chefernes forhandlinger, havde kontakt med frihedsrådet og opbyggede i sit departement et illegalt, socialt hjælpearbejde til millioner af kroner. Viceadmiral Vedel advarede fra sin plads i departementschefs-forsamlingen mod et overilet og meningsløst brud med tyskerne under folkestrejken i 1944, samtidig med at der med hans vidende og støtte udbyggedes en stærk illegal militærorganisation i det ministerium, han ledede.

Trådene gik på kryds og tværs, og med Hæstrups bog er vi kommet et afgørende skridt videre i retning af at se strukturen i det væv, som er besættelsestidens danske politik. Man må med forventning se hen til det lovede 2. bind om den resterende del af departementschefsstyrets funktionsperiode.

H. P. Clausen

Erik Stockmann: Landbrug og industri. (Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, 1967). 285 s.

»Landbygningerne« har fejret sit 175-års jubilæum med udgivelsen af denne bog. Den er udarbejdet af direktør, cand. polit. Erik Stockmann, der selv som leder i forskellige organisationer

og virksomheder har arbejdet på de områder, hvor industri og landbrug mødes. Indledende gives et rids af landbrugets og industriens udvikling siden stavnsbåndets ophævelse. Efter dette lægges hovedvægten på tiden fra 1930'erne til de sidste år. To hovedkapitler behandler henholdsvis landbruget som leverandør til industrien og industrien som leverandør til landbruget; det er ikke nye resultater, der meddeles, men en fyldig og velkommenteret gennemgang af det statistiske materiale med opstilling af de sidste årtiers væsentligste problemer. Det næste, og mere store afsnit, behandler udviklingslinierne inden for de mange landbrugsejede industrivirksomheder; eksempelvis mejeriernes maskinfabrik, slagterier og pakkerier m. m. Et sidste afsnit bærer titlen: Ændrede forudsætninger for levnedsmiddelhandelen. Her er det markedsdannelsernes betydning, nye former i detailhandelen, markedsanalyse og reklame, der er emnerne. Det er efter sin natur ikke nogen dybtgående bog, men en meget påskønnelsesværdig og klar oversigt.

Vagn Dybdahl

Poul Strømstad: Søerne. Sortedamsøen. Peblingesøen. Sankt Jørgens Sø. En kulturhistorisk skildring (Gad, 1966). 228 s.

De københavnske søer, der strækker sig i halvmåneform fra Østerbrogade til Gl. Kongevej og af udlændinge undertiden opfattes som en bred flod, er vel en monografi værd. De har spillet og spiller endnu i dag en væsentlig rolle i hovedstadens liv. Uden dem ville dele af de tætbebyggede kvarterer på Østerbro, Nørrebro og Vesterbro have været endnu skrækeligere stenørkner, end tilfældet er. De er med til at bringe lys og luft ind i byen, og indtil ca. 1959 var